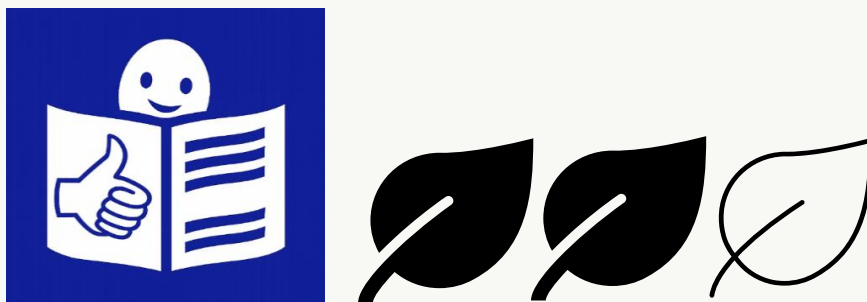

Kaip taupyti pinigus?

Taupyti pinigus reiškia
neišleisti visų pinigų iš karto.

Dalį pinigų galima pasilikti
vėlesniam laikui, kai pinigų prireiks.

Sutaupytus pinigus
galima panaudoti vėliau.

Pavyzdžiui, tada,
kai pinigų labai reikia.

Šiame tekste sužinosite:

- kodėl taupyti pinigus yra gerai,
- kaip planuoti pirkinius,
- kaip išleisti mažiau pinigų.

Kodėl naudinga taupyti pinigus?

Taupyti pinigus yra naudinga.

Kai žmogus turi sutaupytų pinigų, jis jaučiasi ramiau.

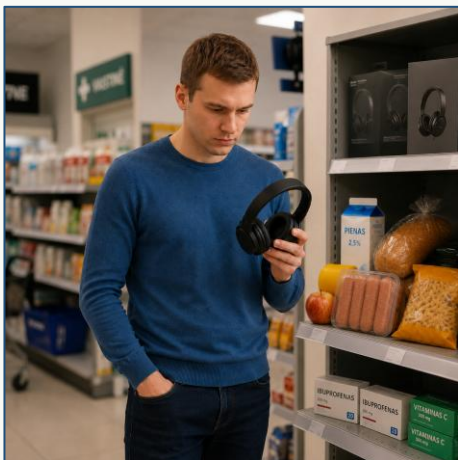
Sutaupyti pinigai padeda, kai reikia nusipirkti svarbų daiktą.

Pavyzdžiui,
Tomui suplyšo batai.
Tomas turėjo sutaupytų pinigų.
Todėl Tomas galėjo
nusipirkti naujus batus.

Kam reikalingi pinigai?

Žmonės pinigus leidžia įvairiems dalykams.

Pinigų reikia:

- maistui,
- drabužiams,
- vaistams,
- kelionei autobusu,
- būsto mokesčiams,
- laisvalaikiui, pavyzdžiui, bilietui į kino teatrą arba koncertą.

Norite pirkti daiktą?

Pirmiausia pagalvokite,
ar jums tikrai reikia šio daikto.

Kai kurių daiktų žmogui tikrai reikia.
Tokie daiktai vadinami būtiniais.

Pavyzdžiui, vaistai gali būti būtini.
Vaistai būtini, kai žmogus serga.
Vaistai padeda žmogui pasveikti.

Ne visus daiktus reikia pirkti

Kartais žmogui patinka
daiktas parduotuvėje.

Žmogus gali norėti
tą daiktą nusipirkti.

Tačiau žmogus namuose
jau gali turėti panašų daiktą.

Pavyzdžiui,

Tomo batai suplyšo.

Tomui reikia naujų batų.

Parduotuvėje Tomas pamato
gražius marškinėlius.

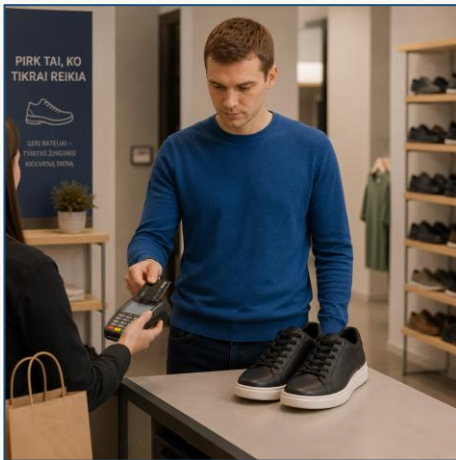
Tomas nori marškinėlių.

Tačiau Tomas namuose
jau turi kelis marškinėlius.

Todėl naujų marškinėlių
Tomui dabar nereikia.

Tomas pirmiausia perka batus.

Taip Tomas išleidžia pinigus
būtinam daiktui.

Pagalvokite, ko jums reikia

Norite pirkti daiktą?

Pirmiausia pagalvokite.

Ar to daikto tikrai reikia?

Galite savęs paklausti:

- Ar šio daikto man reikia šiandien?
- Ar turiu panašų daiktą namuose?
- Ar galiu šio daikto nepirkti?
- Ar šį daiktą galiu nusipirkti vėliau?

Pavyzdžiui,

Tomas parduotuvėje

pamato gražų puodelį.

Tomas pagalvoja,

kad namuose turi kelis puodelius.

Naujas puodelis nėra būtinas.

Tomas puodelio neperka.

Parašykite pirkinių sąrašą

Kai ruošiatės eiti į parduotuvę, parašykite **pirkinių sąrašą**.

Pirkinių sąrašas yra lapas.

Jame žmogus užrašo,
ką reikia nusipirkti.

Pirkinių sąrašas padeda:

- prisiminti, ką reikia nusipirkti,
- nepirkti daiktų, kurių nereikia.

Pavyzdžiui,

Tomas ruošiasi eiti į parduotuvę.

Tomas parašo pirkinių sąrašą.

Tomo sąraše yra:

- duona,
- kiaušiniai,
- obuoliai,
- ryžiai.

Parduotuvėje Tomas perka tik tai,
kas parašyta sąraše.

Parduotuvėje pirkite pagal sąrašą

Parduotuvėje yra daug prekių.

Kai kurios prekės gali labai patikti.

Tačiau ne visas prekes reikia pirkti.

Pirkinių sąrašas padeda pirkti tik tai,
ko jums reikia.

Pirkite tik tas prekes,
kurios parašytos sąrašė.

Taip išleisite mažiau pinigų.

Pavyzdžiui,

Tomas parduotuvėje pamato pyragą.

Pyragas Tomui patinka.

Tačiau pyrago nėra Tomo sąrašė.

Todėl Tomas pyrago neperka.

Pažiūrėkite į kainas

Tokia pati prekė
gali kainuoti skirtingai.

Todėl parduotuvėje
pažiūrėkite į kainas.

Galite pažiūrėti:

- kiek kainuoja viena prekė,
- kiek kainuoja kita, panaši prekė,
- kuri prekė yra pigesnė,
- ar abu pakeliai yra vienodo dydžio.

Pavyzdžiui,

Tomas nori nusipirkti makaronų.

Vienas makaronų pakelis

kainuoja brangiau.

Kitas makaronų pakelis

kainuoja pigiau.

Abu pakeliai yra panašaus dydžio.

Tomas pasirenka pigesnį pakelį.

Prekė su nuolaida ne visada reikalinga

Nuolaida reiškia,
kad prekė kainuoja pigiau.

Kartais su nuolaida
galima sutaupyti pinigų.

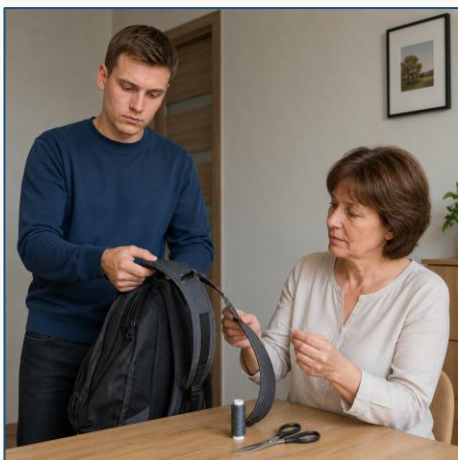
Tačiau prekės nereikia
pirkti vien todėl,
kad prekė kainuoja pigiau.

Pirmiausia pagalvokite,
ar tos prekės jums tikrai reikia.

Pavyzdžiui,
Tomas pamato kepurę su nuolaida.
Kepurė kainuoja pigiau.
Tačiau Tomas jau turi šiltą kepurę.
Todėl Tomas kepurės neperka.

Sutaisytas daiktas padeda taupyti

Kartais žmogus
nori pirkti naują daiktą.

Tačiau senas daiktas
dar gali būti geras.

Kai kuriuos daiktus galima:

- sutaisyti,
- išplauti,
- susiūti,
- naudoti dar kartą.

Taip galima sutaupyti pinigų.

Pavyzdžiui,
Tomas pamato,
kad jo kuprinės dirželis suplyšo.
Tomas kuprinės neišmeta.
Tomas paprašo mamos
susiūti dirželį.
Tomas vėl gali naudoti kuprinę.
Taip Tomas sutaupo pinigų.

Atidėkite dalį pinigų

Kai gaunate pinigų,
galite dalį pinigų atidėti.

Atidėti pinigus reiškia
dalį pinigų pasilikti
vėlesniam laikui, kai prireiks.

Tų pinigų neišleidžiate iš karto.

Atidėtus pinigus galima laikyti:

- piniginėje,
- taupyklėje,
- banko sąskaitoje.

Pavyzdžiui,
Tomas gauna atlyginimą.
Tomas dalį pinigų palieka maistui.
Kitą dalį pinigų
Tomas įdeda į taupyklę.
Tomas taupo pinigus
naujam telefonui.

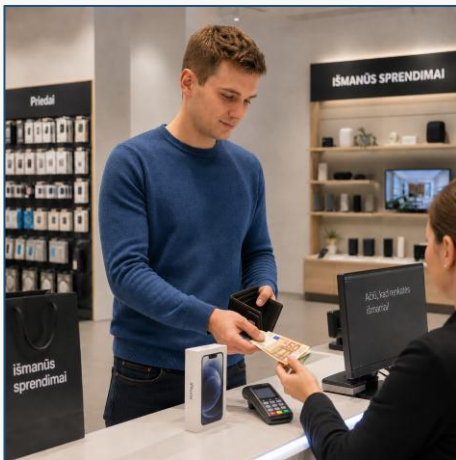
Taupykite brangiam daiktui

Kai kurie daiktai kainuoja daug.

Tokius daiktus geriau pirkti tada,
kai turite tiek pinigų,
kiek reikia.

Jei norite pirkti brangų daiktą,
pirmiausia pagalvokite:

- kiek daiktas kainuoja,
- kiek pinigų jau turite,
- kiek dar reikia sutaupyti,
- kada galėsite daiktą nusipirkti.

Pavyzdžiui,

Tomas nori nusipirkti naują telefoną.

Telefonas kainuoja daug.

Tomas negali nusipirkti
telefono šiandien.

Todėl Tomas taupo pinigus
kelis mėnesius.

Kai Tomas sutaupys tiek pinigų,
kiek reikia,

Tomas galės nusipirkti telefoną.

Neužtenka pinigų iki atlyginimo

Kartais žmogui pinigų neužtenka iki kito atlyginimo.

Tada žmogus gali jaustis neramus.

Svarbu apie tai pasikalbėti su kitu žmogumi.

Galite pasikalbėti:

- su šeimos nariu,
- su socialiniu darbuotoju,
- su žmogumi, kuris padeda jums tvarkyti pinigus.

Jei turite parduotuvės čekių, parodykite čekius.

Čekiai padeda suprasti, kam išleidote pinigus.

Pažiūrėkite į čekius

Pavyzdžiui,
iki kito atlyginimo liko kelios dienos.

Tomui pritrūko pinigų maistui.

Tomas pasikalbėjo
su socialiniu darbuotoju.

Tomas parodė parduotuvės čekius.

Tomas ir socialinis darbuotojas
pažiūrėjo į čekius.

Čekiai parodė svarbų dalyką.
Tomas pirko daug saldumynų.

Tomas nusprendė,
kad kitą mėnesį
pirks mažiau saldumynų.

Tada Tomui liks daugiau
pinigų maistui.

Neskubėkite skolintis

Jei pinigų neužtenka,
neskubėkite **skolintis**.

Skolintis reiškia
paimti pinigų dabar.
Vėliau tuos pinigus
reikia grąžinti.

Kartais žmonės skolinasi pinigų:

- iš kito žmogaus,
- iš įmonės, kuri skolina pinigus.

Įmonė gali duoti paskolą
arba greitąjį kreditą.

Paskola ir greitas kreditas
yra pinigai,
kuriuos žmogus pasiskolina.

Kai žmogus skolinasi iš įmonės,
jam reikia grąžinti daugiau pinigų,
negu pasiskolino.
Todėl skolintis reikia atsargiai.

Jei galvojate skolintis,
pasitarkite su žmogumi,
kuriuo pasitikite.

Pasitarkite su:

- šeimos nariu,
- socialiniu darbuotoju.

Pirmiausia pagalvokite:

- ar galiu pirkti vėliau,
- ar galiu pataupyti,
- ar turėsiu pinigų skolai gražinti.

Pavyzdžiui,

Tomui pritrūko pinigų.

Jis norėjo skolintis.

Tomas pasikalbėjo
su socialiniu darbuotoju.

Po pokalbio Tomas nusprendė
dabar nesiskolinti.

Jis nusprendė
pažiūrėti į čekius
ir kitą mėnesį geriau planuoti,
kam leis pinigus.

Tekstą lengvai suprantama kalba
rengė Vilma Stakionienė

Tekstą lengvai suprantama kalba
redagavo Aušra Šulnienė

Tekstą lengvai suprantama kalba
vertino Lukas Januškevičius,
Ruslan Šurujev, Justina Mažonaitė,
Karolis Juškėnas

Teksto vertinimą koordinavo
Danutė Daukantienė,
Justina Kubilienė

Iliustracijų šaltiniai:

- Vilmos Stakionienės
ilustracijos, sukurtos naudojant
dirbtinį intelektą.

© European Easy-to-Read Logo:
Inclusion Europe.

Europos lengvai suprantamos kalbos
simbolis.

Daugiau informacijos rasite čia:

www.inclusion-europe.eu/easy-to-read